

YENİ İSTANBUL ULUSLARARASI ÖĞRENCİLER İÇİN TÜRKÇE DERS KİTAPLARININ İSTANBUL KÜLTÜRÜNÜ YANSITMASINA GENEL BİR BAKIŞ*

Araştırma Makalesi

İsmail ALANTEPE**

Geliş Tarihi: 16.03.2024 | Kabul Tarihi: 04.06.2024 | Yayın Tarihi: 24.06.2024

Özet: Kültür, dil öğretiminde ihmal edilmemesi gereken bir husustur. Kültürel bağlama oturtulmayan dil eğitiminin temeli sağlam olmaz ve öğrenilenlerin kapsayıcılığı ve derinliği eksik kalır. Bu sebeple ders kitaplarında kültürü eğitimin bir parçası haline getirmek gerekmektedir. Bu doğrultuda bu çalışmada *Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Türkçe Ders Kitapları*'nda yer alan İstanbul'a dair kültürel unsurları tespit edip hedeflenen dilin öğretimindeki katkısını ortaya koymak amaçlanmaktadır. Çalışmanın İstanbul kültürü ile sınırlandırılmasının nedeni, incelenen ders kitabının mekân olarak İstanbul üzerine yoğunlaşması; İstanbul'un sosyo-kültürel unsurlarının hem görsel hem de yazılı olarak sıklıkla kullanılıyor olmasıdır. Bu doğrultuda A1, A2, B1, B2 ve C1 seviyesi ders kitaplarındaki İstanbul'u yansıtan kültürel unsurlar belirlenen kültürel ölçütlere göre taranıp seviyelere göre ayrılarak yorumlanmış, İstanbul kültürünü tanıtmadaki işlevi ve dil öğrencilerinin öğrenim süreçlerine sağladığı katkı tartışılmıştır. Araştırma nitel bir araştırmadır ve doküman incelemesi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda İstanbul'a dair kültürel unsurların ders kitaplarında seviyelere göre değişen oranlarda yer aldığı ama kültürel unsurların belli bir düzen içinde yer almadığı ve kapsayıcılığının olmadığı sonucuna varılmıştır. Başlangıç seviyelerinde İstanbul'u yansıtan unsurlar nicelik olarak fazladır. Özellikle görsel unsurlardan fazla yararlanılmıştır, yazılı ve sözlü ifadelerde kültüre dair daha yüzeysel ifadeler söz konusudur. Seviye ilerledikçe öğrencilerin dili kullanma becerilerinin artmasının da etkisiyle kültürel unsurların daha derin bir şekilde verildiği ancak nicelik olarak fazla yer almadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İstanbul kültürü, kültürel yansıma, Türkçe ders kitapları, uluslararası öğrenciler, yabancılara Türkçe öğretimi.

A GENERAL OVERVIEW OF THE REFLECTION OF ISTANBUL CULTURE IN THE NEW ISTANBUL TURKISH TEXTBOOKS FOR INTERNATIONAL STUDENTS

Research Article

Received: 16.03.2024 | Accepted: 04.06.2024 | Published: 24.06.2024

Abstract: Culture is an aspect that should not be neglected in language teaching. Language education that is not grounded in cultural context lacks a solid foundation, and the comprehensiveness and depth of what is learned will be insufficient. Therefore, it is necessary to integrate culture into education through textbooks. Accordingly, this study aims to identify the cultural elements related to Istanbul present in the New Istanbul Turkish for International Students Textbooks and to reveal their contribution to the teaching of the target language. The reason for limiting the study to Istanbul culture is that the examined textbook focuses on Istanbul as a location and frequently uses Istanbul's socio-cultural elements both visually and textually. In this context, cultural elements reflecting Istanbul in A1, A2, B1, B2, and C1 level textbooks were scanned according to predetermined cultural criteria, categorized by levels, and interpreted. The function of introducing Istanbul culture and its contribution to the learning processes of language learners were discussed. This research is qualitative and utilized document analysis. The study concluded that cultural elements related to Istanbul are present in the textbooks to varying degrees across different levels, but they are not systematically organized and lack comprehensiveness. At the beginner levels, elements

* Bu çalışma 1-3 Mart 2024 tarihlerinde gerçekleştirilen "9. Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kongresi"nde sözlü olarak sunulan bildiriden hareketle hazırlanmıştır.

** Öğr. Gör.; Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, TÜMER; ialantepe@fsm.edu.tr 0000-0003-4043-7437

reflecting Istanbul are more abundant, especially with a heavy use of visual elements. However, the cultural references in written and spoken expressions are more superficial. As the levels progress, cultural elements are presented in more depth, but their quantity decreases, corresponding with the increased language proficiency of the students.

Keywords: Cultural reflection, international students, teaching Turkish to foreigners, the culture of Istanbul, Turkish textbooks.

Giriş

Kültür, tanımlanması oldukça güç olan ve birçok araştırmacı tarafından farklı tanım denemeleri yapılan karmaşık bir kavramdır. Kavramın karmaşıklığı hayatın her alanını kapsayan çok boyutluluğundan ve çok anlamlılığundan ileri gelmektedir. Nitekim Güvenç (1994, s. 101) kültürü, “Toplum, insanoglu, eğitim süreci ve kültürel muhteva gibi değişkenlerin ve bunlar arasındaki ilişkilerin bir işlevidir.” şeklinde açıklamaktadır. Kavramın kelime kökeni Latince’de *tarım*, *ek-* ya da *bak-* anlamına gelen *cultura* kelimesinden gelmektedir (Oktay, 2000, s. 89). Tarihsel süreçte kavram, çeşitli anlamsal değişikliklere uğrayıp günümüze ulaşmıştır. Günümüzdeki kullanım alanı oldukça geniş kapsamlıdır. Kültürün geçmişten günümüze kadarki serüveninde çok dağılmamak için kavrama günümüzde de geçerliliğini sürdüren bir açıklama getiren, sosyal antropolojinin kurucusu Edward Burnett Tylor’ın tanımına bakmak yerinde olacaktır. Tylor (1958, s. 269) kültürü “Bilgiyi, inancı, sanatı, ahlakı, hukuku, âdetleri ve bireyin toplumun bir üyesi olarak kazandığı diğer tüm yeti ve alışkanlıklarını içeren karmaşık bütün.” olarak tarif etmektedir. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere kültürün kapsamı oldukça geniştir ve insana ait olanı konu edindiği için de girift bir yapısı vardır. İnsanı ve insan faaliyetleri etrafında gerçekleşen bütün uğraşları içeren bir yapısı bulunmaktadır

Her toplum farklı veya benzer biçimlerde kendi kültürünü oluşturmaktadır. Kültürü oluşturmanın yollarından biri de iletişim kurmaktır. İletişim kurmanın farklı yolları olsa da en önemli yolu dildir. Tarih boyunca dil aracılığıyla insanlar birbirleriyle etkileşim içinde olmuşlar ve kültürel üretimde bulunmuşlardır. İnsanlığın doğasında büyük bir misyonu olan dil ile ilgili Ergin (2000, s. 7) “Dil insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii; kendi kanunları içinde yaşayan ve gelişen canlı bir varlık; milleti birleştiren, koruyan ve onun ortak malı olan sosyal bir müessese; seslerden örülmüş muazzam bir yapı; temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli anlaşmalar ve sözleşmeler sistemidir.” şeklinde bir tanımlama yapmıştır. Aksan’a (2001, s. 24) göre dilin oluşum aşamasında insanlar konuşmaya ve sözlerle anlaşmaya başladığından bu yana daima yeni sözcüklere ihtiyaç duymuş ve uygarlık gelişip kültür alışverişleri arttıkça yeni ve yabancı kavramlara karşılık bulmak ihtiyacı doğmuş; yeni dinler ve yeni kültürler yeni terimler ve kavramları getirmiştir. Güvenç, (2019, s. 48) “Kültürün gelişmesiyle dilin, dilin gelişmesiyle kültürün geliştiğini ve zenginleştiğini ifade ederek kültürü inceleyerek dilin ne büyük bir “mucize” olduğu; dil mucizesini inceleyerek kültürün insan üzerindeki etkileri ve sonuçları anlaşılabilir.” demektedir. Brown (1994, s. 165) dili kültürün bir parçası ve kültürü de dilin bir parçası olarak tarif edip ikisinin karmaşık

şekilde iç içe geçtiğini ve birbirinden ayrılmaz parçalar olduğunu ifade etmiştir. Nida (1998, s. 29) ise dil ve kültürün iki sembolik sistem olduğunu ifade edip kullandığımız her dil formunun aynı manada olmayan anlamları olduğunu çünkü kültürle ilişkili olduğunu ve kültürün dilden daha kapsamlı olduğunu belirtir. Araştırmacıların dil ve kültür hakkındaki açıklamalarından da anlaşılacağı üzere dil ve kültür çift taraflı bir etkileşim içinde olup birbirlerini besleyici bir işleve sahip olmuşlardır. Bu bakımdan dil ve kültürü bir arada düşünmek ve dil eğitimlerinde kültürü de eğitimin bir aracı ve amacı olarak görmek bir gerekliliktir.

Yabancılara Türkçe öğretiminde hedef yalnızca dili öğretmek değil aynı zamanda o dilin kültürünü de öğretmek olmalıdır. Zira kültürel bir temele oturtulmayan dil eğitimi temelsiz kalacaktır. Dil öğrenmedeki amaç iletişim kurmaktır. Dili öğrenirken onun konuşulduğu toplumun dünyasına da girilmeye çalışılmaktadır. Onların yaşantıları, hayat tarzları, alışkanlıkları öğrenme sürecinin bir parçasıdır çünkü dil kendisini oluşturan toplumun kültüründen de etkilenmiştir. Örneğin yabancı dilde metin okuyan bir kişinin öğrendiği dilin kültürü hakkında bilgi sahibi olması okuduğu parçayı daha kolay anlamasına yardımcı olacaktır (Tseng, 2002, s. 2). Yani bir kavramın nerede ve nasıl kullanılabileceğini içselleştirmek ve o kavramı doğru şekilde anlayıp kullanabilmek için kültürü de öğrenmek gerekecektir. Diller İçin Avrupa Ortak Metni (D-AOBM) de bu ifadeleri destekler niteliktedir. D-AOBM, öğrenenleri dil kullanıcıları ve sosyal aktörler olarak görmekte ve dili bir çalışma konusu olmaktan çok bir iletişim aracı olarak benimsemektedir (D-AOBM, 2021, s. 33). Ayrıca hedef dilin yaşadığı topluma dair kültürel unsurların ve sosyal hayatla ilgili bilgilerin de dil eğitiminin bir parçası olması gerekliliği vurgulanmaktadır. Ayrıca dil öğretiminde verilmesi gereken kültürel unsurlar ortak metinde alt başlıklara ayrılarak verilmiştir (D-AOBM, 2013, s. 97-98). Bu başlıklar şu şekildedir:

- “1. Günlük Yaşam; örneğin,
 - Yiyecek-içecekler, yemek zamanları, sofrâ âdabı
 - Ulusal bayramlar,
 - Çalışma saatleri ve uygulamaları,
 - Boş zaman etkinlikleri (hobiler, spor, okuma alışkanlıkları, medya),
2. Yaşam şartları; örneğin,
 - Yaşam standartları (bölgesel, sınıfsal ve etnik farklılıklar),
 - Barınma olanakları,
 - Sosyal yardım düzenlemeleri
3. Kişiler arası ilişkiler (güç ve çıkar ilişkileri dâhil) aşağıdaki ilişkiler bağlamında;
 - Toplumdaki sınıf yapısı ve sınıflar arası ilişkiler,
 - Cinsler arası ilişkiler,
 - Aile yapısı ve aile bireyleri arasındaki ilişkiler,
 - Nesiller arası ilişkiler,
 - İş ortamındaki ilişkiler,
 - Toplum ile polis ve resmî görevliler arasındaki ilişkiler,

- Irk ve toplum ilişkileri,
- Siyasi ve dini gruplar arasındaki ilişkiler

4. Değerler, inanışlar ve tutumlar, aşağıdaki etmenlerle ilişkili olarak;

- Sosyal sınıf,
- Meslek grubu (akademik, yönetici, sosyal hizmet, usta ve el emekçisi),
- Sağlık (kazanılmış ve kalıtsal),
- Bölgesel kültür,
- Güvenlik,
- Kurumlar,
- Gelenek ve sosyal değişim,
- Tarih; özellikle ikonlaşmış tarihi kişi ve olaylar,
- Azınlıklar (etnik ve dini),
- Ulusal kimlik,
- İdeolojiler,
- Yabancı üniversiteler, yabancı kişiler,
- Sanat (müzik, görsel sanatlar, edebiyat, drama, popüler müzik),
- Mizah (gülmece)

5. Beden Dili: Beden diline hükmeden örf ve âdetlerin bilgisi kullanıcının/öğrenenin sosyokültürel yeteneğinin bir bölümünü oluşturur.

6. Sosyal (toplumsal) âdetler (gelenekler); örneğin, misafir olma ve ağırlamada,

- Dakiklik
- Hediye
- Giyecek
- Yiyecek ve içecekler
- Davranış ve söyleyiş âdetleri
- Kalış (ziyaret) süresi
- Vedalaşma

7. Törensel davranışlar

- Dini tören ve ayinler
- Doğum, evlilik, ölüm
- Halka açık gösteri ve törenlerde dinleyici ve seyirci davranışları (tavırları)
- Kutlamalar, festivaller, danslar, disko, vb.”

Yukarıdaki kültürel unsurlar her ülkeye göre kimi farklılıklar gösterebilir. Kültürün dinamik ve değişken bir yapıda olması ve toplumdan topluma farklılık göstermesi sebebiyle her toplum bu maddeleri kendine göre güncellemelidir. Ancak yine de oldukça detaylı şekilde verilen bu kültürel unsurlar, dil eğitiminde kültürün ne derece önemli olduğunu ve oldukça geniş kapsamlı bir şekilde ele alınıp ders materyallerinde kullanılması gerektiğini gösterir niteliktedir. Ders kitapları, dil öğretimine yön verip öğrencilerin hedef kültüre yönelik ilk tutumlarını ve fikirlerini oluşturmaktadır (Risager vd., 2012, s. 1). Bundan dolayı ders kitaplarının içeriğinin o ülkenin ve toplumun kültürel unsurlarını dengeli bir şekilde içermesi etkili bir dil öğretimi için gereklidir.

Yabancılara Türkçe öğretiminin son yıllardaki seyrine baktığımızda gerek Türkiye’de gerekse Türkiye sınırları dışında yukarı yönde bir ivme yakalamıştır. Türkiye’nin gelişimine paralel olarak Türkçe öğrenmek isteyenlerin sayısında da artış yaşanmaktadır ve bu durum Yabancılara Türkçe Öğretimi alanına olan talebi artırmaktadır. Bu noktada Türkiye’nin gelişimi konusunu biraz daha açmak gerekmektedir. Türkiye bulunduğu coğrafyanın sunduğu imkânları, doğal ve tarihi güzellikleri, kadim kültürel mirası ve sahip olduğu güçlü eğitim, sağlık ve iş imkânlarıyla bir çekim noktası hâline gelmektedir. Bu çekimin en görünen yüzü ise İstanbul şehridir. Roma, Bizans ve Osmanlı imparatorluklarına başkentlik yapmış olan şehir, stratejik konumundan dolayı siyasi, dini, kültürel ve ticari önemli gelişmelerin yaşandığı ve yön verildiği bir kent olmuştur (UNESCO, 2017). Bu kadim şehir ayrıca doğası, ekonomisi ve sunduğu fırsatlarla hem yerli hem yabancı birçok insanın yolunun düştüğü bir merkezdir. Ekranlarda yayınlanan ve yurt dışına da pazarlanan birçok dizi veya filmde İstanbul’un mahalleleri, sokakları, tarihi ve doğal güzellikleri dünyanın birçok köşesinde izlenmektedir. İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü’nün 2023 yılındaki raporuna göre, Türkiye’ye giriş yapan yabancı ziyaretçi sayısı 49.209.180’dir. Bu giriş yapanların 17.370.030’u ise İstanbul’dan giriş yapmaktadır (İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2023, s. 4). Kent, zengin tarihi ve kültürü ile hem insanların Türkiye’ye olan ilgi ve sevgisini yükselten bir şehirken hem de Türkçe öğrenme motivasyonunun oluşmasına katkı sağlamaktadır. Uluslararası bilinirliği ve popülerliği bağlamında Türkçe öğretiminde İstanbul şehrini yansıtan unsurlara yer vermek öğrencilerin Türkçeye ve Türk kültürüne uyum sağlamalarına ve ilgi göstermelerine katkı sunacak bir potansiyele sahiptir.

1. Araştırmanın Amacı

Dil öğrenme sürecinin en önemli parçalarından biri o dilin konuşulduğu çevreyi ve toplumu tanımaktır. O toplumun yaşam tarzı, inançları, coğrafyası ve üretimleri dilini besleyen ve geliştiren unsurlardandır. Bu nedenle kültürel unsurların dil öğretiminin bir parçası olarak derslerde ve ders materyallerinde yer alması gerekir. Bu bağlamdaki çalışmalar incelendiğinde kültür aktarımının genel bir bakışla, Türkiye’nin genel kültürünün aktarımı üzerinden ele alındığı görülmüştür. Ancak yalnızca bir şehrin kültürel unsurlarının aktarımıyla ilgili bir çalışma görülmemiştir. Bu sebeple bu araştırmada literatürdeki diğer çalışmalardan farklı olarak yalnızca İstanbul kültürü kapsama alınıp sorunsallaştırılacak ve *Yeni İstanbul Ders Kitabı*’nın İstanbul kültürünü ele alışı incelenecektir.

Araştırmada, *Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Ders Kitabı* A1, A2, B1, B2 ve C1 ders kitapları kapsama alınmıştır. Söz konusu ders kitaplarındaki kültürel unsurların kullanımı İstanbul kültürü özelinde ele alınmış; hangi seviyelerde hangi kültürel unsurlara yer verildiği belirlenen kültürel ölçütlere göre tespit edilmiş ve İstanbul kültürünün dil öğretiminde kullanılmasının nasıl bir işlevinin olabileceği sorunsallaştırılmıştır. Araştırmada yalnızca İstanbul kültürünün konu edilmesinin sebebi

ise ders kitabının İstanbul ismiyle ve vurgusuyla yayınlanması ve içeriğine bakıldığında yoğun İstanbul vurgusu nedeniyle İstanbul’da Türkçe öğrenen bir öğrenciye yönelikmiş gibi hazırlanmasıdır. Bu durumun Türkiye’nin kültürünü tüm içerenleriyle yansıtmada bir engel teşkil edip etmediği araştırmanın bir diğer tartışma konusudur.

Yukarıda ifade edilen problemlerden yola çıkarak araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. *Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler İçin Ders Kitapları*’nın tüm seviyelerinde İstanbul’a dair hangi kültürel unsurlar yer almaktadır?
2. İncelenen kitaptaki İstanbul’a dair kültürel unsurların dil öğretimindeki katkısı ve işlevi nasıldır?
3. İncelenen kitap İstanbul’un kültürel unsurlarını bütüncül ve doğru bir şekilde yansıtabilmekte midir?

2. Yöntem

Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada doküman analizi kullanılmıştır. Nitel araştırma “alguların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” (Yıldırım & Şimşek, 2018, s. 37) şeklinde tanımlanabilir. Doküman analizi ise, “araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (Yıldırım & Şimşek, 2018, s. 189). Bir başka tanımda doküman analizi, basılı ve elektronik materyallerin incelenmesi ve değerlendirilmesi sürecinde gerçekleşen bir dizi işlem olarak tanımlanır (Bowen, 2009, s. 27). Çalışmada doküman olarak *Yeni İstanbul Ders Kitabı* kullanılmıştır. A1, A2, B1, B2 ve C1 seviyesindeki ders kitapları taranmıştır. Çalışmada ulaşılmaya hedeflenen veriler yalnızca İstanbul kültürünü yansıtan unsurlar olarak sınırlandırılmıştır. Kültürel unsurlar tespit edilirken belirli ölçütlere göre tasnifleme yapılmıştır. Bu ölçütler belirlenirken Diller için Avrupa Ortak Metni’nde (D-AOBM, 2021, s. 33) sunulan kültürel unsurlar, Çobanoğlu’nun (2015, s. 58-61) geliştirdiği sınıflandırmalar ve alandaki diğer çalışmalar dikkate alınarak bu çalışmanın araştırmacısı tarafından 11 başlık oluşturulmuştur. Oluşturulan bu başlıklar alan uzmanı bir araştırmacının onayıyla kullanılmıştır. Her başlığın altına seviyelere göre ayırarak tespit edilen unsurlar eklenmiştir. Oluşturulan alt başlıklar şunlardır:

- a) Ulaşım
- b) Şehir mimarisi
- c) Meslekler ve ekonomik hayat
- d) Yeme-içme ve mutfak
- e) Edebiyat, sanat ve müzik
- f) Şehir coğrafyası
- g) Şehir tarihi ve tarihsel figürler
- h) Kurumlar
- i) Hobiler ve boş zaman aktiviteleri

- j) Özel günler ve törenler
- k) Kişiler arası ilişkiler

Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. “İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenen bir teknik olarak tanımlanır” (Büyüköztürk vd., 2017, s. 259).

3. Bulgular

3.1. Ulaşım

A1 Düzeyi

İkinci ünitedeki “Var-Yok” konusunun alıştırmalarında İstiklal Caddesi’ndeki tramvay görseli kullanılmıştır (s. 32). İkinci ünitenin girişinde metrobüs görseli yer almaktadır (s.34). Arka sayfada ise aynı alıştırmaya çerçevesinde “*Affedersiniz? Kadıköy otobüsünün numarası kaç?*” cümlesi bulunmaktadır (s. 35). İkinci ünitenin “Neler Öğrendik” bölümünde “*İstanbul’da trafik var mı?*” sorusu yer almaktadır (s. 47).

Üçüncü ünitenin ikinci bölümündeki dil bilgisi kısmında örnek cümle olarak “*Taksim’de metrodan iniyorum*” cümlesi yer alır (s. 57).

Dördüncü üniteye geçişteki kapak resminde vapurlar yer almaktadır (s. 67). Üçüncü kısımdaki boşluk doldurma metinde ise “*Tramvay her sabah çok kalabalık oluyor. Herkes o saatte iş... gidiyor ya da okul... gidiyor. İnsanlar tramvay... bazen uyuyor bazen müzik dinliyorlar*” ifadeleri ile dil bilgisi çalışması planlanmıştır (s. 79).

A2 Düzeyi

Beşinci üniteye girişte İstanbul Boğazı’nda hareket eden bir vapur görseli yer alır (s.79). Altıncı üniteye geçişte ise İstiklal Caddesi’ndeki nostaljik tren görseli yer alır (s.97). Altıncı ünitenin son bölümünün girişinde vapur yolculuğundan ve vapur yolculuğu âdetlerinden bahsedilmektedir. “*Üsküdar’dan vapura binebilirsiniz...Şehrin kalabalığından kaçmak için en iyisi Boğaz’a ve Adalar’a gitmek. Bu yolculuk sırasında akşamüstü, Topkapı Sarayı’nın ardından güneşin batışını görmek çok güzel. Güverteye sıkı giyinip çıkacaksınız, bir de çay söyleyeceksiniz. İsterseniz martılara simit atabilir, Adalar’da veya Anadolu Kavağı’nda balık yiyebilirsiniz*” (s. 105). Ayrıca metnin yanında vapur görseli yer almaktadır.

Altıncı ünitenin sonundaki videonun içeriğinde ise “*Bugün vapur seferleri iptal olmuş bu nedenle Marmaray ile geçeceğim*” ve “*Sisli havalarda vapur çalışmıyor*” (s. 110) ifadeleri geçer.

İkinci kısımdaki dinlemede “*Üsküdar’dan sonra Kabataş’a vapur ile geçiyoruz. Oradan metro ile Taksim’e gidebiliriz*” ifadesi geçer (s. 113).

B1 Düzeyi

İlk ünitenin ikinci kısmındaki okuma metninde İstanbul'un ulaşımındaki İstanbul Kart anlatılmaktadır. “Otobüs için İstanbul Kart kullanabilirsin. İstanbul Kart tramvay, metro ve otobüs duraklarının yakınındaki satış yerlerinde var ve bütün ulaşım araçları için geçerli” (s.13). Bu bölümdeki dinleme kısmında ise İstanbul'daki ulaşım araçlarından vapur, metro, otobüs ve tramvay görselleri yer almaktadır. Ayrıca ulaşım ile ilgili doğru-yanlış soruları oluşturulup şu cümleler yer almıştır: “Dolmuşta İstanbul Kart kullanabiliriz”, “İETT İstanbul'daki ulaşım araçlarının programını düzenliyor” (s. 15).

Şekil 1

İstanbul'daki ulaşım araçları

DİNLEME

ULAŞIM

6 Aşağıdaki ulaşım araçlarından en çok hangisini kullanıyorsunuz?

Kaynak: Yeni İstanbul B1 ders kitabı, s. 15.

İlk ünitenin son kısmındaki dinlemede “Lisa: İstanbul'da trafik çok yoğunmuş, doğru mu?”, “Meryem: Evet, evet...Trafığe hazırlıklı ol. Özellikle sabah ve akşam saatlerinde trafikte kalabilirsin. Trafikte sürücüler çok sinirli olabilir, dikkatli ol” (s. 21) şeklinde telefon konuşması yer almaktadır.

Beşinci ünitenin üçüncü bölümündeki dil bilgisi alıştırmaları kısmında kelimeler düzensiz sırayla verilmiştir. “trafik / İstanbul / yağmur / tıkanmak / yağmak” kelimeleri verilerek “İstanbul'a yağmur yağınca trafik tıkanır” cümlesinin oluşturulması hedeflenmiştir (s. 101).

Dördüncü ünitenin ikinci kısmındaki dil bilgisi alıştırmalarında “Kadıköy'den Taksim'e gitmek için önce vapura sonra da funikülere binmemiz lazım” cümlesi tespit edilmiştir (s. 76).

B2 Düzeyi

Birinci ünitenin girişinde İstanbul'un deniz manzarası ve denizde hareket eden vapurlar yer alır (s. 7).

İkinci ünitenin sonundaki “Kültürden Kültüre” kısmında ise İstanbul'un ulaşımında kullanılan deniz taksiler hakkında bir metin yer almaktadır (s. 50).

C1 seviyesinde İstanbul'daki ulaşım ile ilgili unsurlara rastlanmamıştır.

3.2. Şehir Mimarisi

A1 Düzeyi

İlk üniteye girişte İstanbul'un mimarisini yansıtan ve oldukça simgesel olan Kız Kulesi manzarası, arkasında cami silüetleri ile kullanılmıştır (s. 11). Ayrıca kitaptaki diğer ünite geçişlerinde İstanbul'un mimarisini yansıtan görseller yer almaktadır. Sultanahmet Camisi (s. 29), Fatih Sultan Mehmet (FSM) Köprüsü (s. 49), Büyük Mecidiye Camisi (s. 67), Dikilitaş (s. 87) ve Ayasofya (s. 105) gibi İstanbul'un ruhunu yansıtan mimari eserler bölüm geçişlerinde kullanılmıştır.

İlk üniteye “Burası Neresi?” konusu ile ilgili oluşturulan örneklerde İstanbul vurgusu yer alır. Üst kısmında İstanbul'un simgesel unsurlarından Galata Kulesi'nin Eminönü'nden çekilen fotoğrafının altında “*Burası İstanbul. İstanbul büyük ve çok güzel.*” cümlesi bulunmaktadır (s. 22). “Kültürden Kültüre” kısmında da “*Burası Türkiye*” açıklamasının üzerine İstanbul'un cami ve köprüden oluşan simgesel bir görseli eklenmiştir (s. 26).

İkinci üniteye yer alan “Var-Yok” konusunun alıştırmalarında Ortaköy'deki Büyük Mecidiye Camisi yer almaktadır (s. 32).

Altıncı ünitenin ikinci kısmındaki dinlemede “*Ayasofya Müzesi*”, “*Kız Kulesi*”, “*Yerebatan Sarnıcı*”, “*Sultanahmet Camii*” gezi planındaki rotalar olarak listelenmekte ve ayrıca bu mekânların görselleri de bulunmaktadır (s. 113).

A2 Düzeyi

İkinci üniteye geçişteki görselde İstanbul'un cami ve minarelerini gösteren bir görsel (s. 27), üçüncü ünite geçişte İstanbul'da deniz kenarında yer alan evlerin görseli (s. 45), dördüncü üniteye geçişte Ortaköy'deki Büyük Mecidiye Camisi görseli (s. 61) yer alır.

Üçüncü ünitenin girişindeki okuma metninde ise İstanbul'un sanat tarihi ile alakalı kavramlar ve bilgiler yer almaktadır. “*İstanbul bir sanat tarihi öğrencisi için mükemmel bir şehir çünkü Galata Kulesi, Sultanahmet Camisi, Yerebatan Sarnıcı gibi önemli tarihi eserler var*” (s. 46). İkinci kısmın girişindeki “*Aşağıdaki yerleri hiç gördünüz mü?*” sorusunun altındaki görseller arasında Ortaköy'deki Büyük Mecidiye Camisi yer almaktadır (s. 50). Yine dördüncü üniteye geçişte de aynı cami yer almaktadır (s. 61).

Altıncı ünitenin son bölümüne girişte “*Galata'ya gidip Galata Kulesi'ni gezelim.*”, “*Boğaz'a gidip Rumelihisarı'nı gezelim.*”, “*Üsküdar'a gidip Kız Kulesi'ne çıkalım.*”, “*Sultanahmet'e gidip Sultanahmet Camisi'ni ziyaret edelim*” (s. 105) cümleleri ve ayrıca bu yapıların görselleri bulunur ve öğrencilerden eşleştirme yapmaları beklenir.

Şekil 2

İstanbul mimarisi örnekleri

Galata'ya gidip Galata Kulesi'ni gezelim. () Boğaz'a gidip Rumelihisarı'nı gezelim. () Ortaköy'e gidip kumpir yiyelim. () Üsküdar'a gidip Kız Kulesi'ne çıkalım. () Sultanahmet'e gidip Sultanahmet Camisi'ni ziyaret edelim. ()

Kaynak: Yeni İstanbul A2 ders kitabı, s. 105.

Yine bu kısmın altındaki metinde Kapalıçarşı'dan bahsedilmektedir. “*Sokaklarını ve hanlarını keşfedip ışıl ışıl, rengârenk, yüzlerce ürün arasında dolaşabilirsiniz*” ifadesi ve Kapalıçarşı'nın görseli bulunmaktadır (s. 105). Metinde ayrıca Sultanahmet Meydanı ve burada yer alan mimari eserler hakkında da bilgi ve tavsiye vardır. “*Sultanahmet Meydanı İstanbul'un tarihi, turistik ve en meşhur meydanlarından biridir. Bu meydana hem Bizans hem Osmanlı eserlerini bir arada görebilirsiniz. Ayasofya'yı ve Sultanahmet Camii'ni gezebilirsiniz*” (s. 105).

B1 Düzeyi

B1 düzeyi ders kitabında önceki seviyelere benzer şekilde, her ünite başında İstanbul görsellerine yer verilmektedir. İlk ünitenin girişinde Haydarpaşa Garı görseli (s. 7), ikinci üniteye geçişte İstanbul Üniversitesi Tarihi Beyazıt Kapısı görseli (s. 27), üçüncü üniteye geçişte Dolmabahçe Sarayı'nın kapısının görseli (s. 47), beşinci üniteye geçişte Eminönü'ndeki Yeni Cami görseli (s. 89) ve altıncı üniteye geçişte Kanuni Sultan Süleyman Köprüsü'nün görseli (s. 109) yer alır.

B2 Düzeyi

İkinci üniteye geçişte Yerebatan Sarnıcı'nın görseli (s. 29), üçüncü üniteye geçişte İstanbul'dan bir cami görseli (s. 53), dördüncü üniteye geçişte Boğaz ve köprü görseli (s. 75), beşinci üniteye geçişte arka planda camiler ve önde Galata Kulesi'nin olduğu bir görsel (s. 95), altıncı üniteye geçişte ise tarihi bir çeşme görseli (s. 117) yer alır.

Beşinci ünitenin ikinci kısmının giriş bölümünde farklı yapı örnekleri yer almaktadır. Bu kısımda Sultanahmet Camisi'nin görseli, altında ismiyle birlikte yer alır (s. 101). Bu bölümdeki dinleme kısmında ise Süleymaniye Camisi ve Mihrimah Sultan Camileri görselleri bulunur (s. 104).

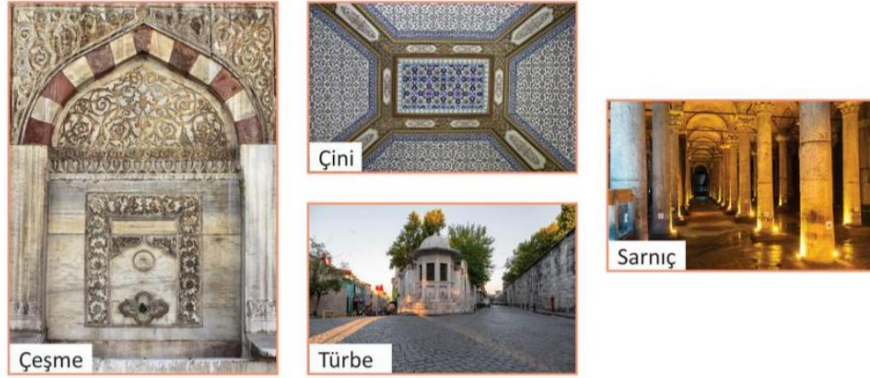
Beşinci ünitenin sonundaki “İzle-Öğren” bölümünde İstanbul'un tarihi yapıları ile ilgili içerik yer alır. Burada isimleri görsellerin altında yer alacak şekilde çeşme, çini, türbe ve sarnıç görselleri bulunur. Ayrıca videonun soruları kısmında “*Sultanahmet Meydanı başka hangi isimlerle bilinir?*”, *Sultanahmet Camiinde kaç minare bulunmaktadır*”,

“Sultanahmet Camiine Mavi Cami denmesinin sebebi nedir?”, “Yerebatan Sarnıcının mimarı kimdir?”, “Hangi kitapta Yerebatan Sarnıcından bahsedilmektedir?” şeklinde sorular bulunur (s. 112). Ayrıca videonun içeriğinde Sultanahmet bölgesi ile ilgili daha detaylı açıklamalar da yer almaktadır. Örneğin Yerebatan Sarnıcıyla için “Sarnıcın içinde mermer sütunlar bulunuyor ve bu sütunlar batıyormuş gibi görüldüğü için halk arasında bu yapıya Yerebatan Sarnıcı deniyor (s. 112) ifadesi geçer.

Şekil 3

İstanbul’un sanat tarihini yansıtan eserleri

- 1 Aşağıdaki fotoğrafları inceleyelim. Yaşadığınız şehirde bu yapılardan ya da süslemelerden gördükleriniz var mı?

Kaynak: Yeni İstanbul B2 ders kitabı, s. 112.

C1 seviyesinde bu başlıkla ilgili unsurlara rastlanmamıştır.

3.3. Meslekler ve Ekonomik Hayat

A1 Düzeyi

İlk ünitenin üçüncü bölümündeki dinlemede Kapalıçarşı üzerinde durulmuş ve görselde Kapalıçarşı'nın bir fotoğrafı kullanılmıştır. Görselde alışveriş yapan insanlar, esnaflar ve satılık ürünler yer almaktadır. Dinlemenin metin bölümünde “Kapalıçarşı büyük ...?” “.....burası büyük bir çarşı” ifadeleri yer almaktadır (s. 22).

İkinci ünitedeki “Var-Yok” yapısıyla ilgili alıştırmalarda kullanılan görselde turistik bir yerde hediyelik eşya satan bir insan yer almaktadır. Ayrıca görsel üzerinden soru cümleleri oluşturulmuştur (s. 32).

Dördüncü ünitenin üçüncü bölümündeki yazma alıştırmasında yabancı bir anne İstanbul’da okuyan çocuğuna e-posta göndermekte ve “Paran var mı? İstanbul’da hayat pahalı mı?” diye sormaktadır (s. 81).

A2 Düzeyi

İlk ünitenin girişinde Kapalıçarşı'nın içinden bir görsel bulunur (s. 7). Ayrıca altıncı bölümün sonundaki Kapalıçarşı'nın anlatıldığı bölüm, mimari unsurları içermekle

birlikte alışveriş konusuna değinmesinden dolayı ekonomi başlığının altına da girmektedir (s. 105).

B1 Düzeyi

İlk üniteye girişteki hazırlık bölümünde İstanbul'un değişik ilçelerinden kiralık ev ilanı afişlerine yer verilmiştir. Bu afişlerde farklı ilçelerden ev ilanları, fiyatlarıyla birlikte yer alır (s. 8).

Şekil 4

Satılık ve kiralık ev ve oda ilanları

3 Aşağıdaki ilanlara bakalım. Hangi ev sizin için uygun? Konuşalım.

<p>SAHİBİNDEN KİRALIK</p> <p>Fatih'te ulaşım araçlarına 10 dakika. Kira 2.500 TL</p>	<p>ACİL SATILIK</p> <p>Kadıköy'de acil satılık, sıfır daire. Fiyatta anlaşabiliriz.</p>	<p>EMİNÖNÜ'NE YAKIN</p> <p>3 oda 1 salon deniz manzaralı ev. Öğrenciye, bekâra uygun. Kira 2.250 TL</p>	<p>ÜNİVERSİTEYE YAKIN</p> <p>Öğrenciye elektrik, su, doğalgaz dâhil eşyalı kiralık odalar. Fiyat 1.500 TL</p>
<p>KİRALIK DAİRE</p> <p>Üsküdar'da sahibinden 3.000 TL. Pazarlık yok.</p>	<p>İKİ AY PEŞİN ÖDEMELİ</p> <p>Beylikdüzü'nde 4.500 TL kira ile masrafsız lüks daireler.</p>	<p>2+1 KİRALIK</p> <p>Taksim'de aileye uygun, temiz daire. Kira 2.750 TL</p>	<p>EV ARKADAŞI</p> <p>2+1 eşyalı eve, düzenli bir ev arkadaşı arıyorum. Kira 1.400 TL</p>

Kaynak: Yeni İstanbul B1 ders kitabı, s. 8.

İkinci ünitenin üçüncü kısmındaki dil bilgisi alıştırmaları bölümünde “*İstanbul'daki alışveriş merkezlerinin kapan..... saatleri genellikle 22.30'dur*” ifadesi yer alır ve boş yere o bölümde öğrenilen dil bilgisi yapısının yazılması beklenir (s. 39).

İkinci ünitenin sonundaki “Kültürden Kültüre” kısmında Ramazan davulcularını anlatan bir metin vardır. Ramazan davulcularının İstanbul'un kültürel tarihindeki öneminden Burhan Felek'in eserlerinde sıklıkla bahsedilmektedir (Felek, 1974, s. 199). Metinde davulcuların yalnızca Ramazan ayında ortaya çıktığı, davulla insanları uyandırdıkları, ilçe belediyelerinden para almakla beraber evleri dolaşarak bahşiş de aldıkları anlatılır (s. 44).

B2 Düzeyi

İlk ünitenin giriş kısmında turizm çeşitleri ile ilgili konuda Kapalıçarşı görseli yer alıp altındaki boşluğa “Alışveriş turizmi” yanıtının yazılması beklenmektedir (s. 8).

Üçüncü ünitenin ikinci bölümündeki dinleme kısmında Fatih ilçesinde yer alan “Sevda Gazozcusu” isimli işletmeden bahsedilip mekânın her şehrin gazozlarını barındırdığından bahsedilir (s. 63). Ayrıca yine bu etkinlikte Fatih ilçesi ile ilgili de “*İstanbul'un tarihi ilçelerinden biriFatih'te birçok lezzeti tadabilirsiniz*” ifadesi yer alır ve boş yere “olan” kelimesinin yazılması beklenir (s. 63).

C1 Düzeyi

Üçüncü ünite, 19. yüzyılda yaygın olan mesleklerden arzuhalcilik ile alakalı bir metne yer verilmiştir. Metinde arzuhalcilerin ne iş yaptıklarından, hangi zamanda var olduklarından ve hangi mekânlarda bulduklarından detaylıca bahsedilmektedir. “19. yüzyıl sonlarında arzuhalciler İstanbul’da genel olarak Beyazıt’ta, Ayasofya Camisi çevresinde, Sultan Ahmet Meydanı’nda, Yeni Cami yakınlarında bulunur, açık havada çalışırlardı” (s. 53).

3.4. Yeme-İçme ve Mutfak

A1 Düzeyi

Altıncı ünitenin ikinci kısmındaki dinlemede “Boğaz’da yemek”, “Taksim’de Türk kahvesi içiyorlar” ifadeleri geçmektedir (s. 113).

A2 Düzeyi

Üçüncü ünitenin ilk kısmındaki dil bilgisi alıştırmaya sorularında geçen “*Arkadaşınla Süleymaniye’de kuru fasulye ye..... ..?*” ifadesi Süleymaniye Camisi’nin etrafındaki kuru fasulye dükkânlarını anlatmaktadır (s. 47).

Altıncı ünitenin son bölümünün girişinde “*Ortaköy’e gidip kumpir yiyelim.*” ifadesi yer almaktadır (s. 105). Yine bu sayfadaki okuma kısmında “ulaşım” başlığı ile kesişen noktaları olan yemek âdetleri ve tavsiyeleri yer almaktadır. “*Güverteye sıkı giyinip çıkacaksınız, bir de çay söyleyeceksiniz. İsterseniz martılara simit atabilir, Adalar’da veya Anadolu Kavağı’nda balık yiyebilirsiniz*” (s. 105). Ayrıca aynı metinde “*Meşhur Sultanahmet Köftecisi’nde yemek yemeden buradan ayrılmayın*” tavsiyesi yer almaktadır (s. 105). Dinleme kısmında ise işitsel olarak “*...İstanbul’da sokakta yemek yemek yaşamın bir parçasıdır...İstanbul sokaklarında simit, köfte, lahmacun, kumpir, sandviç, poğaç, tost ve benzerlerini bol miktarda bulabilirsiniz*” (s. 108) ifadesi geçer.

C1 Düzeyi

İkinci ünitenin girişinde yer alan bir alıştırmada İstanbul’da meşhur olan Kanlıca yoğurdu “*Ne zaman İstanbul’a gelsem Kanlıca’ya yoğurt yemeye giderim*” şeklinde geçmektedir (s. 33).

B1 ve B2 seviyelerinde İstanbul’daki yeme içme ve mutfak kültürüyle ilgili unsurlara rastlanmamıştır.

3.5. Edebiyat, Sanat ve Müzik

A2 Düzeyi

Dördüncü ünite, dinleme metninin içeriğinde Kız Kulesi hakkındaki efsanelerden bir tanesine yer verilmiştir. Efsane kısaca şu şekildedir: “*Bir gün Selçuklu Sultanı rüyasında kızını bir yılanın sokup öldürdüğünü görmüş. Bu sebeple kızını korumak istemiş ve Üsküdar’ın karşısındaki adaya bir kule yaptırmış ve kızını oraya kapatmış.*”

Kızı orada yıllarca tek başına yaşamış. Bir gün kızı hastalanmış. Birçok doktor kuleye gidip kızı tedavi etmiş ve sonunda kız iyileşmiş. Bunu kutlamak için insanlar kuleye hediyeler göndermiş. Yaşlı bir kadın da bir sepet üzüm göndermiş. Yılanın içine bir yılan da gizlenmiş ve kuleye girmiş. Gece yılan kızı uykusunda sokmuş ve öldürmüştür” (s. 69). Dinleme bölümündeki sorular bu metnin içeriğinden sorulmuştur.

Yine aynı ünitenin “Kültürden Kültüre” bölümünde Ağva’da bulunan insan şeklindeki Gelin Kayası hakkında bir efsane okuma metni olarak bulunmaktadır. Bu efsane kitapta şöyle yer almıştır: “Çok uzun yıllar önce Ağva, küçük bir balıkçı köyüymüş. Bu köyde 18 yaşında çok güzel bir kız varmış. Bu kızın balıkçı bir nişanlısı varmış. Genç kızın nişanlısı düğün sabahı balık tutmak için denize gitmiş. Aniden çok kötü bir fırtına çıkmış. Delikanlının teknesi fırtınada batmış ve delikanlı da denizde boğulmuş. Genç gelin kayalıkların üzerinde günlerce beklemiş fakat kimse gelmemiş. Bir gün Allah’a “Allah’ım! Ya beni taşta çevir ya da sevgilimi geri getir! diye dua etmiş. Allah kızın duasını kabul etmiş ve kızı taşta çevirmiş” (s. 76).

Beşinci ünitedeki “Kültürden Kültüre” kısmında Karagöz ve Hacivat hakkında bilgilendirici bir okuma metni vardır (s. 94). Hilafet devrini yaşayan Burhan Felek’e (1976, s. 2) göre Karagöz, özellikle Osmanlı devrinde İstanbul’da önemli bir yere sahipti. Ramazan günlerinde İstanbul’un her semtinde Karagöz oynatılırdı.

B2 Düzeyi

İlk ünitenin sonunda yer alan “Kültürden Kültüre” kısmında Evliya Çelebi hakkında bir metin yer alır ve içeriğinde *Seyahatname* adlı eserden bahsedilip söz konusu eserin İstanbul’un kültürüyle alakalı bilgiler verdiğine değinilir. “...Evliya Çelebi, *Seyahatnâme’de İstanbul, Anadolu, Orta Doğu, Doğu Avrupa, Balkanlar, Kuzey Afrika ve Arap Yarımadası’nın bazı bölgelerini anlatır*” (s. 26).

Dördüncü ünitenin üçüncü kısmındaki okumada “*Picasso İstanbul’da*” alt başlıklı metinde Picasso’nun eserlerinin İstanbul’da sergide gösterileceğine yönelik açıklamalar yer almaktadır (s. 86). Ayrıca aynı okumanın devamında “*İstanbul Müziğe Doyacak*” alt başlığında İstanbul müzik festivalinin gerçekleşeceği müzisyenler, şarkıcılar ve müzik gruplarının bir araya geleceği anlatılmaktadır (s. 87).

Beşinci ünitenin ikinci bölümündeki dinlemede, Mimar Sinan tarafından inşa edilen Üsküdar ve Edirnekapı’daki Mihrimah Sultan Camilerinin efsanesi anlatılmaktadır (s. 104). Efsane özetle şu şekildedir: “*Mihrimah Sultan, Kanuni Sultan Süleyman ve Hürrem Sultan’ın kızıdır ve 21 Mart’ta doğmuştur. Sabaha karşı doğduğunda gökyüzünde ay ve güneş aynı anda görülür. Bu sebeple güneş anlamına gelen Mihr ve ay anlamına gelen Mah kelimeleri birleştirilip Mihrimah adı verilir. 17 yaşına geldiğinde Rüstem Paşa ile evlendirilir. Ancak Mimar Sinan da ona âşıktır. Söyleyemediği için de aşkını Mihrimah Sultan’ın adını taşıyan 2 camide göstermiştir. Üsküdar’da ve Edirnekapı’da bulunan Mihrimah Sultan Camileri dışarıdan zarif ve asil bir kadın gibidir. Minarede yukarıdan aşağıya inen süslemelerin ise Mihrimah*

Sultan'ın saçları olduğu düşünülmektedir. Ayrıca, efsaneye göre caminin Edirnekapi'daki surların dibinde, şehirden uzakta inşa edilmesi de Mihrimah Sultan'ın evlendikten sonra kocasıyla Diyarbakır'a yani uzağa gitmesini gösteriyormuş. Bir başka efsane ise Mihrimah Sultan'ın doğduğu 21 Mart tarihinde akşam güneş Edirnekapi'daki caminin arkasından batarken, ay Üsküdar'daki caminin arkasından yükselir. Ayın doğuşu ve güneşin batışının bu camilerin arkasından görülmesi ise Mihrimah Sultan'ın ismindeki ay ve güneş kelimelerini hatırlatır” (s. 104). Dinleme bölümündeki sorular anlatılan bu efsanenin içeriğiyle alakalıdır (s. 105).

C1 Düzeyi

Beşinci ünitedeki okuma metninde Türk sinemasından bahsedilirken “*Yeşilçam sineması, ismini İstanbul'un Beyoğlu semtinde Taksim'e yakın bir yer olan Yeşilçam Sokağı'ndan alıyordu. O dönemde çoğu film şirketi bu sokakta bulunuyordu. Bu sebeple Türk sinemasına kısaca “Yeşilçam” ismi verilmiştir* (s. 104) ifadeleri yer almıştır.

A1 ve B1 seviyelerinde bu başlıkla ilgili unsurlara rastlanmamıştır.

3.6. Şehir Coğrafyası

A1 Düzeyi

İkinci ünitenin dil bilgisi kısmındaki örnek alıştırmalarda “*Taksim nerede? Taksim İstanbul'da*” (s. 31) ifadesi yer almaktadır. Dinleme kısmında “*Taksim 7. Cadde'de.*” ve “*Ali ve Mine Taksim'deler*” (s. 39) cümleleri yer alır.

Üçüncü ünitedeki okuma metninde “*Ben Kadıköy'de oturuyorum*”, “*Ben Bakırköy'de oturuyorum*” ve “*Üsküdar'da oturuyorum*” ifadeleri bulunur. İkinci bölümündeki dil bilgisi alıştırmalarında “*Turistler Sultanahmet..... (geziyor)*” örneği vardır (s. 58). Bu örnekte son kelime eşleştirme olarak karşı sütunda karışık olarak yerleştirilmiştir. Üçüncü bölümdeki okuma kısmında ise “*Hafta sonu Kadıköy'deyiz*”, “*Kadıköy Moda'da*” cümleleri geçmektedir (s. 59).

Dördüncü ünitenin girişindeki okumada “*Beşiktaş'ta bir lisede çalışıyorum*”, “*Şişli'de bir hastanede çalışıyorum*”, “*Benim okulum Kabataş'ta*” cümleleri yer alır (s. 68). İkinci kısımdaki okumada “*İstanbul kalabalık ama çok güzel bir şehir*” ifadesi geçer (s. 72). Üçüncü bölümdeki okumada ise “*İstanbul çok güzel bir şehir ama kalabalık*” (s. 76) cümlesi bulunur.

Beşinci ünitenin ilk dil bilgisi kısmında “*Her sabah Taksim'....Sultanahmet'..... yürüyorum*” cümlesi aracılığıyla ilgili yapının çalıştırılması hedeflenmiştir (s. 90).

Altıncı ünitenin ilk kısmında “*İstiklal her gün binlerce insan yürüyor.*” cümlesinde boşluğa uygun olan kelimenin öğrencilerce tespit edilmesi istenmektedir (s. 108). İkinci kısımdaki dinlemede “*Taksim İstanbul'un merkezi. Oradaki mağazaları, kafeleri, lokantaları herkes çok seviyor*” (s. 113) ifadesi yer alır.

A2 Düzeyi

İlk ünitenin birinci kısmındaki dinlemede “*İstiklal Caddesi’ne mi.....?*” cümlesinde boş yerin dinlemenin içeriği doğrultusunda doldurulması beklenmektedir (s. 11).

İkinci ünitenin ikinci kısmındaki dinlemede “*Kardeşin İstanbul’da mı oturuyor?*”, “*Evet, Kadıköy’de oturuyor*” ifadeleri yer alır (s. 34).

Üçüncü ünitenin sonundaki “Neler Öğrendik” kısmında “*İstanbul’un havası çok(ilmen). Yazın terliyoruz*” cümlesi yer alır (s. 59). Burada öğrencilerden ayrıca içinde düzensiz verilen kelimedden “nemli” sonucunu bulmaları beklenmektedir.

Altıncı ünitenin son bölümüne girişteki metinde “*Taksim-Tünel gezisi yapabilirsiniz.*” alt başlığının içeriğinde Taksim semtinden bahsedilmiştir. Bu bölgelerdeki diğer yerlerden şu şekilde bahsedilir: “*Galata’ya doğru yürüyüp Galata Mevlevihanesi’ni, Galata Kulesi’ni ve Perşembe Pazarı’ndaki Arap Camisi’ni ziyaret edebilirsiniz. Galata Kulesi’nden Ayasofya’yı, Sultanahmet’i, Topkapı Sarayı’ni, Kız Kulesi’ni, Marmara Denizi’ni, Boğaz’ı görebilirsiniz*” (s. 105).

B1 Düzeyi

Üçüncü bölümün üçüncü kısmındaki dil bilgisi alıştırmalarında “*Eminönü’ne kadar yürümümüz.....Taksi çağırabiliriz*” cümlesi vardır (s. 61). Burada boşluğun uygun seçeneklerden seçilmesi beklenir.

Dördüncü sayfaya geçişte Emirgan Korusu ve lalelerin görseli yer alır (s. 69).

B2 Düzeyi

İlk ünitenin ilk kısmındaki dil bilgisi alıştırmalarında “*Dün ilkokul arkadaşımın Taksim’de..... (karşılaştık)*” ifadesi yer almaktadır (s. 10) Burada ayrıca içindeki fiilin ilgili kısımdan seçilmesi beklenmektedir.

İkinci ünitenin sonundaki “Neler Öğrendik” kısmında “*Biz İstanbul’a bu kadar kalabalık değildi*” ifadesi vardır ve burada seçeneklerde bulunan “*geldiğimiz zaman*” cevabı beklenmektedir (s. 51).

Beşinci ünitenin girişindeki dil bilgisi alıştırmalarında “*Öğretmen, “Beyoğlu İstanbul’un en kalabalık ilçelerinden biridir.” dedi*” cümlesi yer alır (s. 98).

C1 seviyesinde bu başlıkla ilgili unsurlara rastlanmamıştır.

3.7. Şehir Tarihi ve Tarihsel Figürler

A2 Düzeyi

İkinci ünitenin ilk bölümündeki dinleme kısmında İstanbul’un fethinden bahsedilmektedir. “*1453’te İstanbul’u fethetti ve “Fatih” unvanını*” ifadesi İstanbul’un tarihi hakkında bilgi sunarken aynı zamanda hedef dil bilgisel yapıyı da çalıştırmayı hedeflemektedir (s. 30).

“Kültürden Kültüre” bölümünde Hezarfen Ahmet Çelebi’nin Galata Kulesi’nden atlayıp Üsküdar’a inmesini anlatan bir okuma metni yer almaktadır. “1632 yılında rüzgârlı bir havada kanatlarını taktı ve Galata Kulesi’nden atladi. İstanbul Boğazı’nı geçti. 3358 metre uçtu ve Üsküdar’a indi (s. 42) şeklinde ifadeler metinde yer alır.

B2 Düzeyi

Beşinci ünitenin sonundaki videonun içeriğinde Sultanahmet Meydanı’nın tarihiyle ilgili detaylı bilgiler yer alır. Bölgedeki öne çıkan yapıların tarihi ve isimlerinin kaynakları anlatılır. Örneğin “Bu meydan Bizans döneminde Hipodrom, Osmanlı döneminde ise At Meydanı olarak biliniyordu. Şu anda gördüğümüz bu meydanda hamamlar, ibadethaneler, kültürel ve sosyal merkezler bulunuyordu. Hatta Bizans İmparatorluk Sarayı da bu meydandaydı. Bu meydanda tarih boyunca çeşitli yarışlar, gösteriler ve toplantılar yapıldı” (s. 112) açıklamaları ile bölgenin tarihsel görünümü anlatılmıştır.

Diğer seviyelerde bu başlıkla ilgili unsurlara rastlanmamıştır.

3.8. Kurumlar

B1 Düzeyi

İlk ünitenin ikinci kısmındaki okumada abonelik açtırma işlemleri ile alakalı başvurulacak kurumların isimleri yer almaktadır. “Elektrik için TEDAŞ’a, su için İSKİ’ye, doğalgaz için İGDAŞ’a, internet için Türk Telekom’a” gidileceği belirtilir (s. 13).

C1 Düzeyi

Altıncı üniversitenin son bölümündeki “Kültürden Kültüre” bölümünde dünyadaki ilk üniversitelerden bahsedilirken Darulfünun’dan ve tarihinden bahsedilmekte ve bugün İstanbul Üniversitesi olarak eğitimlerine devam ettikleri ifade edilmektedir (s. 136).

Diğer seviyelerde bu başlıkla ilgili unsurlara rastlanmamıştır.

3.9. Hobiler ve Boş Zaman Aktiviteleri

A1 Düzeyi

Üçüncü ünitenin ikinci kısmındaki dinlemenin içeriğinde İstanbul’da Türkçe öğrenen bir öğrenci boş zamanlarını nasıl değerlendirdiğini anlatırken “Tarihi yerleri geziyorum, müzeleri geziyorum. Konserlere gidiyorum. Türk yemekleri yiyorum” (s. 54) ifadelerini kullanmaktadır.

A2 Düzeyi

Altıncı ünitenin üçüncü bölümündeki “İstanbul’da Neler Yapabiliriz?” başlıklı okumada İstanbul’da çeşitli aktivite tavsiyeleri verilmektedir. Bu içerikler mimari, ulaşım ve yeme içme ile ilgili unsurları da içermektedir. “Şehrin kalabalığından kaçmak için en iyisi, Boğaz veya Adalar’a gitmek”, “Taksim’de sabah saatlerinde

yürüyebilirsiniz”, “Kapalıçarşı’yı gezebilirsiniz”, “Sultanahmet’te köfte yiyebilirsiniz” ifadeleriyle İstanbul’da yapılabilecek olan aktiviteler anlatılmaktadır (s. 105). Yine aynı sayfadaki hazırlık çalışmasında “Galata’ya gidip Galata Kulesi’ne gezelim”, “Boğaz’a gidip Rumelihisarı’nı gezelim”, “Ortaköy’e gidip kumpir yiyelim”, “Üsküdar’a gidip Kız Kulesi’ne çıkalım”, “Sultanahmet’e gidip Sultanahmet Camisi’ni ziyaret edelim” (s. 105) şeklinde ifadeler bulunur.

Diğer seviyelerde bu başlıkla ilgili unsurlara rastlanmamıştır.

Sonuç ve Öneriler

Yabancı dil öğretimi yalnızca dil bilgisel yapının değil aynı zamanda dilin ayrılmaz bir parçası olan kültürel öğelerin de öğretimidir (Thanasoulas, 2001, s. 18). Kültürel bağlama oturtulmayan ifadeler temelsiz ve anlaşılmaz kalmaktadır. Örneğin “kına gecesi” kavramını bir öğrenciye öğretmek için bağlamdan ve dolayısıyla kültürden bahsetmek gerekmektedir. Aslında kültürel aktarım yapmadan dil öğretimi mümkün de olamaz. Ancak kültürel unsurların ele alınışı sığ ve gelişigüzel olmamalı, bir sistem içinde ve bütüncül olmalıdır. Bu nedenle dil öğretim sürecinin en önemli kaynağı olan ders kitaplarının hazırlanması sürecinde titiz davranılması, içeriğin görsellerle desteklenip zengin tutulması ve hedef dilin kültürünün ve değerlerinin ölçülü bir biçimde yansıtılması gerekmektedir.

Bu araştırmada İstanbul ile ilgili unsurları yoğun şekilde içermesinden ve ayrıca kentin adını isim olarak kullanmasından dolayı *Yeni İstanbul Ders Kitabı* incelenmiştir. Ancak ders kitabında yalnızca İstanbul kültürünün kullanılıp diğer şehirlerin unsurlarının kullanılmadığı düşünülmemelidir. Kitapta özellikle orta ve üst seviyelerde Türkiye’nin genelini yansıtan kültürel unsurlar vardır. Ancak Türkiye’nin diğer şehirlerine ve bölgelerine göre İstanbul’a daha fazla odaklanılmıştır. Bu gerekçelerle araştırmada söz konusu ders kitabının İstanbul kültürünü nasıl ele aldığı, hangi kültürel unsurların hangi seviyelerde ne şekilde bulunduğu, İstanbul’un kültürel unsurlarının belli bir düzen içinde mi yoksa gelişigüzel mi verildiği ve dil öğretimindeki işlevi üzerinde durulmuştur.

Yeni İstanbul Ders Kitabı’ndaki İstanbul ile ilgili kültürel unsurlara genel olarak bakıldığında seviyelere göre farklı oranlarda kültürel unsurların varlığı söz konusudur. A1 seviyesinde İstanbul’a yönelik kültürel unsurlar daha genele yayılmıştır. Ancak bu unsurlar genellikle yüzeysel, tek kelimelik veya tek cümlelik ifadelerden oluşmaktadır. Ayrıca bu seviyede görsel unsurlar çokça yer almıştır. Görseller çoğunlukla İstanbul’un mimarisi ve ulaşımı ile ilgili unsurları içermektedir. Bu seviyede İstanbul’a dair unsurların fazla oluşu dile ve kültüre yeni aşına olan öğrencilerin ilk izlenimlerinin oluşmasında olumlu bir etkiye sahiptir. Zengin bir geçmişi olan ve simgesel unsurları uluslararası mecrada da bilindik olan kente ait görseller kültüre ve dile uyum sağlamada kolaylık sağlayan bir unsurdur. Başlangıç seviyesinden ileri seviyelere gidildikçe İstanbul’a dair unsurların kullanımının azaldığı göze çarpmaktadır. Bu durum dil

öğrenimindeki basitten zora, özelden genele ilkeleriyle uygunluk taşımaktadır (Barın, 2004, s. 23). Dil öğretimindeki bu işleyişe paralel bir şekilde İstanbul'a dair kültürel unsurların yansıtılışında da basitten karmaşık olana doğru gidilmiştir. Bu açıdan bakıldığında makul görünmesine rağmen ilk seviyede yalnızca bir şehir üzerinde yoğunlaşmak, o dil ve kültürle yeni tanışan öğrencilerin o ülkenin kültürel zenginliğini çok iyi kavrayamamasına yol açar. Özellikle öğrencilerin yalnızca bir seviye okuyup ardından dil öğrenimini bırakmaları ihtimali söz konusu olduğunda, o ülkenin kültürüne yönelik tutum ve fikirler dar bir çerçevede kalabilir. Bu sebeple ilk seviyede ülkenin kültürünü genel olarak yansıtacak olan kapsayıcı ifadeler ve görseller yer almalıdır. Geri kalan şehirlerden veya bölgelerden de öğrencilerde dikkat ve ilgi uyandıracak sembolik ve merak uyandırıcı içeriklere, özellikle görsellere yer verilmesi gerekmektedir.

A2 seviyesinde dilsel seviyedeki ilerlemenin de etkisiyle kısa cümlelerin veya ifadelerin dışına çıkılmaya başlanmıştır. Örneğin efsane gibi halk edebiyatı unsurları kullanılmaya başlanmıştır. Bu unsurlar, bu seviyede hedeflenen yapılara uygun ifadeleri içermeleri sebebiyle hem dil bilgisi yapılarında araç olarak kullanılmış hem de ünite konusu olarak da ele alınmış ve amaç hâline de gelmiştir. Bu seviyede de görsellerde ve işitsel materyallerde İstanbul ile ilgili kültürel unsurlara sık rastlanmaktadır. Özellikle yeterlilik fiili konusunda İstanbul hakkında detaylı görseller ve ifadeler kullanılmıştır. Ancak B1 seviyesinden itibaren İstanbul'a yönelik kültürel unsurların kullanımı daha sınırlıdır. Ancak derinlemesine bir anlatım söz konusudur. A1 seviyesindeki daha yüzeysel, yalnızca belli tanımlamalar ve isimlendirmelerle ifade edilen unsurlar artık bir metin içinde detaylı şekilde anlatılmaktadır. Özellikle B1 ve B2 seviyesinde İstanbul kültürüyle ilgili bilgi içeren veya malzeme olarak kullanılan anlatımlar vardır ama bunlar konu olarak çok çeşitli değildir. C1 seviyesinde ise önceki seviyelerden farklı olarak İstanbul kültüründen daha da uzaklaşma söz konusudur. Bunu destekleyen en önemli kanıt ise ünite geçişlerinde önceki seviyelerin hepsinde İstanbul görselleri kullanılırken artık C1 seviyesinde kullanılmamasıdır.

Ulaşım başlığıyla ilgili unsurlara C1 seviyesi hariç diğer seviyelerde sıklıkla rastlanmaktadır. Özellikle görseller aracılığıyla İstanbul'un ulaşımı yansıtılmaktadır. Örneğin İstanbul için simgesel olan vapurla alakalı birçok görsel yer almaktadır. B1 seviyesinde İstanbul'daki ulaşım ile ilgili detaylı bilgiler içeren işitsel, yazılı ve görsel ifadeler diğerlerine oranla daha yoğun bir şekilde yer almaktadır.

Şehir mimarisi, ders kitaplarında en çok yer alan unsurlardandır. C1 seviyesi hariç diğer seviyelerde genellikle görseller üzerinden mimari unsurlara sık rastlanmaktadır. C1 seviyesi hariç diğer seviyelerdeki ünite geçişlerinde genellikle mimari yapılar yer almıştır. Özellikle başlangıç seviyelerinde İstanbul'a dair mimari unsurlara sık yer verilmiş ve dil bilgisi konularının anlatımlarında ve örneklerinde yararlanılmıştır. Ancak mimari eserlerin çeşitliliği çok değildir ve kendisini tekrarlayan görseller bulunur. Örneğin Ortaköy'deki Büyük Mecidiye Camisi, Kapalıçarşı gibi yapıların görsellerinde tekrarlar fazladır. Bunların yerine kültürel zenginliği daha iyi yansıtması bakımından

mimari eserlerin çeşitlenmesi, İstanbul'un farklı dinlerin ve imparatorlukların başkentliğini yapan kadim bir kent özelliğini daha iyi yansıtacak bir unsur olurdu.

Meslekler ve ekonomik hayatla ilgili unsurlara tüm seviyelerde rastlanmaktadır ve yoğunluk oranları seviyelere göre büyük farklılık göstermektedir. Bu bölümde mesleklerle ilgili örnekler çok yoktur. Özellikle simgesel simit satıcısı gibi bazı meslekler hem İstanbul'un hem de Türkiye'nin temsili açısından iyi olabilirdi.

Yeme içme ve mutfakla ilgili unsurlara A1, A2 ve C1 düzeylerinde rastlanmaktadır. A2 seviyesinde diğerlerine oranla daha fazla içerik yer alır. Ancak farklı medeniyetlere ev sahipliği yapan ve zengin bir mutfağı olan İstanbul'a dair daha çeşitli unsurların yer almaması bir eksikliklerdir.

Edebiyat, sanat ve müzik başlığındaki unsurlara A2, B2 ve C1 seviyelerinde rastlanmaktadır. A2 seviyesinde bu başlıkla ilgili unsurlara daha çok rastlanır. Dinleme ve okuma kısımlarında efsanelerden ve geleneksel tiyatrodan bahseden metinler yer almaktadır. Bu seviyede özellikle öğretilen yapılara uygun düşmesi nedeniyle edebiyat ürünleri kullanılmıştır. İstanbul'un ve hatta Türkiye'nin en turistik ve sembolik unsurlarından olan Kız Kulesi gibi yapılar hakkındaki efsanelerin ders kitaplarında kullanılması kültürel aktarım için değerlidir.

Şehir coğrafyası konusunda özellikle başlangıç seviyelerinde İstanbul'un sokak, semt ve ilçe isimleri sıkça kullanılmıştır. Bu ifadeler aynı zamanda öğrencilerin şehir hakkında bilgi sahibi olmalarına yaradığı için öğrencilerin sosyal aktör olmasına katkı sunacak niteliktedir. Bu başlık kent tanıtımında bilgi içeren çeşitli unsurları içermesi nedeniyle aynı zamanda bağlamı da direkt olarak öğretmektedir. Ayrıca kentin semt veya ilçe isimleri gibi içerikler öğrencilerin dilsel olarak yeni bilgiler öğrenmesini sağlamaktadır. Kentin adını kullanan ders kitabı, şehrin coğrafyasını özellikle yer isimleri ve görseller üzerinden göstermekte ve tanıtmaktadır. C1 seviyesinde bu başlığa rastlanmamıştır.

Şehir tarihi ve tarihsel figürler başlığına B2 ve A2 seviyelerinde rastlanmıştır. B2 seviyesinde özellikle video kısmında İstanbul'un tarihi yarımadası ile ilgili detaylı bilgiler yer alır. Bu içerikler Osmanlı İmparatorluğu döneminin yanı sıra Bizans İmparatorluğu dönemiyle ilgili unsurlar da barındırması dolayısıyla kapsayıcıdır.

Kurumlar ile ilgili B1 seviyesinde okuma kısmında geçen ifadeler ve C1 seviyesinde ünite sonundaki "Kültürden Kültüre" kısmındaki okumada geçen ifadeler yer alır.

Hobiler ve boş zaman aktiviteleri ise yalnızca A1 seviyesindeki dinleme metninde ve A2 metnindeki okuma metninde geçer. Ancak diğer seviyelerde de İstanbul'un günlük yaşamı ile ilgili derinliği olan metin veya videoların olması öğrencilerin İstanbul kültürünü ve sosyal yaşamını daha iyi algılamalarını sağlardı.

Özel günler ve törenler başlığı ve kişiler arası ilişkiler başlığıyla ilgili İstanbul kültürü özelinde unsurlara rastlanmamıştır.

Sonuçta İstanbul'a dair kültürel unsurların daha yoğun kullanılması durumunda bunun daha sistemli şekilde yapılması ve kültürel unsurların İstanbul'un tarihi ve kültürel zenginliğini, çeşitliliğini kapsayacak şekilde yer alması gerekir. Bu açıdan benzer unsurlara sık yer vermektense çeşitliliği sağlayacak kapsamda unsurlara yer vermek gerekmektedir. İstanbul üzerine yoğunlaşırken bu durum geri kalan şehirlerin kültürünün yansıtılmasına bir engel teşkil etmemelidir. Bu bakımdan özellikle başlangıç seviyelerinde Türkiye'nin diğer kültürel unsurlarını da yansıtan görsellere, yazılı ve işitsel ifadelerle yer verilmesi gerekir.

Orta seviyeler ve ileri seviyeler daha uzun anlatımlara imkân verdiği için kültürel aktarımda derinliğin ve yoğunluğun fazla olacağı seviyelerdir. Ayrıca bu seviyeler öğrencilerin dili içselleştirip kültürün detaylarına girerek robot öğrenmeden insansı öğrenmeye geçecekleri aşamalardır. Bu seviyelerde kültürel unsurları çeşitlendirmek öğrencilerin o ülkeyi derinlemesine öğrenmelerini ve dolayısıyla hedef dili içselleştirmelerini sağlar. Bu bakımdan bu seviyelerde kültürel unsurların sık yer alması gerekir. İstanbul kültürü bağlamında da önceki seviyelerde var olan yüzeysel aktarımların orta ve ileri seviyelerde derinleşmesi ve yoğunlaşması öğrencilerin hem ilk bilgilerini pekiştirip yapbozu tamamlar hem de kültürün daha bütüncül ve derin şekilde öğrenilmesini sağlar. İncelenen ders kitaplarında da bu bağlamda kültürel unsurların daha geniş ve kapsamlı ele alınması gerekir.

Kaynakça

- Aksan, D. (2001). *Türkçenin gücü*. Bilgi Yayınevi.
- Barın, E. (2004). Yabancılara Türkçe öğretiminde ilkeler. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, (1), 19-30.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40.
- Brown, H. D. (1994). *Principles of language learning and teaching* 3rd ed.. Englewood Cliffs, Prentice Hall Regents.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Council of Europe (2021). *Diller için Avrupa ortak başvuru metni: Öğrenme, öğretme ve değerlendirme-Tamamlayıcı cilt*. (çev. Millî Eğitim Bakanlığı). MEB.
- D-AOÇM (2013). *Diller için Avrupa ortak başvuru metni: Öğrenme, öğretme ve değerlendirme*.
- Ergin, M. (2000). *Üniversiteler İçin Türk dili*. Bayrak Basım.
- Felek, B. (1974). *Yaşadığımız günler*. Milliyet Yayınları.
- Güvenç, B. (1994). *İnsan ve kültür* (6. baskı). Remzi Kitabevi.
- Güvenç, B. (2019). *Kültürün abc'si*. Yapı Kredi Yayınları.

- İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2023). *İstanbul Turizm İstatistikleri Raporu: Aralık 2023*. İstanbul.
- Nida, E. (1998). Language, culture, and translation. *Foreign Languages Journal* 115/3: 29-33.
- Oktay, M. (2000). *Davranış bilimlerine giriş*. Der Yayınları.
- Risager, K. & Chapelle, C. (2012). Culture in Textbook Analysis and Evaluation. *The Encyclopedia of Applied Linguistics* (pp. 1-5). Oxford: Blackwell.
- Taylor, E.B. (1958). *The Origins of culture and religion in primitive culture*. Harper&Brothers.
- Thanasoulas, D. (2001). The importance of teaching culture in the foreign language classroom. *Radical Pedagogy*. 3(3), 1-25.
- Tseng, Y. H. (2002). A lesson in culture. *ELT Journal*, 56(1), 11-21.
- UNESCO. (2017). World Heritage List: Historic Areas of Istanbul. Web: <https://whc.unesco.org/en/list/356/#:~:text=The%20four%20areas%20of%20the, and%20the%20area%20along%20both> adresinden 23 Mayıs 2024 tarihinde alınmıştır.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. baskı). Seçkin Yayınları.

Araştırmacıların Makaleye Katkı Oranı Beyanı: 1. yazar katkı oranı: %100
Çıkar Çatışması Beyanı: Herhangi bir çıkar çatışması yoktur.
Finansal Destek veya Teşekkür Beyanı: Bu çalışma için herhangi bir kurumdan finansal destek alınmamıştır.
Etik Kurul Onayı: Çalışma etik kurul izni gerektirmemektedir.

Extended Abstract

Culture is a complex concept that is difficult to define and has been described in various ways by many researchers. The complexity of the concept stems from its multidimensionality and its encompassing of every aspect of life. Indeed, Güvenç (1994, p. 101) explains culture as “a function of variables such as society, humankind, the educational process, and cultural content, and the relationships between these variables.” Tylor (1958, p. 269) describes culture as “that complex whole which includes knowledge, belief, art, morals, law, customs, and any other capabilities and habits acquired by man as a member of society.”

One of the ways to create culture is through communication. Although there are different ways of communication, the most important one is language. Throughout history, people have interacted with each other and engaged in cultural production

through language. At the same time, language is formed through culture. Brown (1994, p. 165) describes language as part of culture and culture as part of language, stating that the two are intricately intertwined and inseparable. In teaching Turkish to foreigners, the goal should not only be to teach the language but also to teach the culture of that language. Without a cultural foundation, language education will be baseless. The CEFR (2021, p. 33) views learners as language users and social actors, adopting language more as a means of communication than as a subject of study. It also emphasizes the necessity of including cultural elements and social life information about the target language's society as part of language education.

Cultural elements should be included in lessons and educational materials as part of language teaching. When examining studies in this context, it is seen that the transfer of culture is generally handled through the transmission of Turkey's general culture. However, no study has been found that deals specifically with the cultural elements of a single city. Therefore, in this research, unlike other studies in the literature, only the culture of İstanbul will be included and problematized, and the approach to İstanbul culture in the New İstanbul Turkish for International Students Textbook will be examined.

In the research, the New İstanbul Turkish for International Students Textbook A1, A2, B1, B2, and C1 levels have been included. The use of cultural elements in these textbooks has been examined specifically regarding İstanbul culture; the cultural elements at different levels have been identified according to predetermined cultural criteria, and the function of using İstanbul culture in language teaching has been problematized. The reason for focusing only on İstanbul culture in this research is that the textbook is published with the name and emphasis on İstanbul and, upon examining the content, it appears to be designed as if aimed at a student learning Turkish in İstanbul due to its heavy emphasis on İstanbul. Another discussion point of the research is whether this poses an obstacle to reflecting Turkey's culture in its entirety.

The study, using a qualitative research method, employed document analysis. The New İstanbul Turkish for International Students Textbook was used as the document in this study. The textbooks at A1, A2, B1, B2, and C1 levels were scanned. The data aimed to be reached in the study were limited to elements reflecting only İstanbul culture. While identifying cultural elements, classification was made according to certain criteria. These criteria were determined by taking into account the cultural elements presented in the CEFR (2021, p. 33), the classifications developed by Çobanoğlu (2015, pp. 58-61), and other studies in the field, resulting in 11 headings created by the researcher of this study. These headings were used with the approval of a field expert researcher. Elements identified at different levels were added under each heading.

When looking at the cultural elements related to İstanbul in the New İstanbul Turkish Textbook in general, it is observed that there are cultural elements at different levels to varying extents. At the A1 level, cultural elements related to İstanbul are more

widespread and abundant. However, these elements generally consist of superficial, one-sentence expressions. Additionally, visual elements are heavily used at this level. The visuals mostly include elements related to the architecture and transportation of Istanbul. The frequent presence of concepts and visuals related to Istanbul at this level has a positive impact on forming the first impressions of students who are new to the language and culture. As the levels progress from beginner to advanced, it is noticeable that the use of elements related to Istanbul decreases. This aligns with the principles of progressing from simple to complex and from specific to general in language learning (Barin, 2004, p.23). Although this seems reasonable from this perspective, focusing on only one city at the initial level may prevent students who are new to the language and culture from fully grasping the cultural richness of the country. Especially considering the possibility of students only studying one level and then discontinuing their language learning, their attitudes and thoughts towards the country's culture might remain narrow. Therefore, the initial level should include prominent expressions and visuals that generally reflect the country's culture. While Istanbul is central, content that attracts attention and interest from other cities or regions should also be included.

At the A2 level, short sentences or expressions have been expanded, and elements of folk literature, such as legends, have begun to be used. These elements are also considered as unit topics because they include expressions suitable for the targeted structures at this level. Cultural elements have been utilized particularly in grammatical structures. Moreover, visual and auditory materials frequently feature cultural elements related to Istanbul. Detailed visuals and expressions about Istanbul are used especially to provide context for the abilitative mood. However, from the B1 level onwards, the use of cultural elements related to Istanbul becomes more limited. Here, cultural elements are described in fewer but more in-depth explanations. Cultural elements that require reading or research are included in the content at these levels. The superficial elements expressed only with certain definitions and names at the A1 level are now explained in detail within a text. Thus, at the B1 and B2 levels, there are longer contents related to Istanbul culture, but they are not very diverse in topics. At the C1 level, there is a further departure from Istanbul culture compared to previous levels. The most significant evidence supporting this is that while visuals of Istanbul are used in unit transitions at all previous levels, they are no longer used at the C1 level.

Overall, it was concluded that the cultural elements of Istanbul are not presented in a specific order in the textbooks. For example, some cultural elements such as city architecture are more prevalent, while elements like hobbies and leisure activities are not encountered. Additionally, there are many repetitive elements in some cultural contents. Therefore, cultural elements should be diverse to reflect the historical richness and variety of the city. This will ensure that the ancient cultural heritage of the city is accurately represented.